

Αρχική σελίδα>Χρήματα/Χρηματικές απαιτήσεις>Αφερεγγυότητα/πτώχευση Αφερεγγυότητα/πτώχευση

Γερμανία

Εισαγωγή

Το ουσιαστικό δίκαιο αφερεγγυότητας και το δίκαιο της διαδικασίας αφερεγγυότητας ρυθμίζονται στο γερμανικό δίκαιο από τον πτωχευτικό κώδικα (Insolvenzordnung – InsO), που άρχισε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 1999. Η ιδιαιτερότητα του πτωχευτικού κώδικα έναντι άλλων κανονισμών διαδικασίας έγκειται στο ότι δεν περιλαμβάνει μόνο ρυθμίσεις δικονομικού αλλά και ουσιαστικού δικαίου. Παραδείγματα ρυθμίσεων ουσιαστικού δικαίου αποτελούν οι διατάξεις που ορίζουν τα αποτελέσματα της έναρξης της διαδικασίας (άρθρα 80 έως 147 InsO).

Ο πτωχευτικός κώδικας αποσκοπεί πρωταρχικά στη συλλογική ικανοποίηση των πιστωτών του οφειλέτη με τη ρευστοποίηση της περιουσίας του οφειλέτη και τη διανομή του προϊόντος της εκποίησης ή με τη θέσπιση αποκλίνουσας ρύθμισης με σχέδιο αναδιοργάνωσης, ιδίως για τη διάσωση της επιχείρησης (άρθρο 1 πρώτη περίοδος InsO). Συλλογική ικανοποίηση (gemeinschaftliche Befriedigung) σημαίνει ότι οι πιστωτές ικανοποιούνται καταρχήν κατ' αναλογία των απαιτήσεών τους. Παράλληλα, η διαδικασία αφερεγγυότητας δίνει τη δυνατότητα στον καλόπιστο οφειλέτη να απαλλαγεί από τις υπόλοιπες υποχρεώσεις του (άρθρο 1 δεύτερη περίοδος InsO).

Επιπλέον της αρχής της ίσης μεταχείρισης των πιστωτών, βασική αρχή της γερμανικής διαδικασίας αφερεγγυότητας είναι η αρχή της αυτονομίας των πιστωτών (Gläubigerautonomie). Οι πιστωτές διαθέτουν πολλά δικαιώματα συνδιαμόρφωσης της διαδικασίας, ιδίως σε σχέση με το είδος της ρευστοποίησης της περιουσίας του οφειλέτη. Οι πιστωτές αποφασίζουν επίσης για τη συγκεκριμένη μορφή της διαδικασίας αφερεγγυότητας, καθώς πέραν της «συνήθους» διαδικασίας, ο κώδικας παρέχει τη δυνατότητα στους προνομιούχους και στους πτωχευτικούς πιστωτές να ρυθμίσουν, με σχέδιο αναδιοργάνωσης, κατά τρόπο αυτόνομο και κατά παρέκκλιση από τις διατάξεις του πτωχευτικού κώδικα, τη ρευστοποίηση της πτωχευτικής περιουσίας, τη διανομή της στους ενδιαφερόμενους, τη διευθέτηση της πτωχευτικής διαδικασίας και την ευθύνη του οφειλέτη μετά το πέρας της διαδικασίας. Το σχέδιο αναδιοργάνωσης έχει κεντρική σημασία στο πλαίσιο της προσπάθειας για την εξυγίανση επιχείρησης, ωστόσο μπορεί επίσης να καθορίζει το πλαίσιο για την εκκαθάριση επιχείρησης.

Επίσης, χαρακτηριστική του γερμανικού δικαίου της διαδικασίας αφερεγγυότητας είναι η αρχή της ενότητας. Αυτό σημαίνει ότι ο νόμος για την εξυγίανση και την εκκαθάριση (Gesetz für Sanierung und Liquidation) δεν προβλέπει διαφορετικές διαδικασίες για την εξυγίανση και την εκκαθάριση. Τόσο η εκκαθάριση όσο και η εξυγίανση μπορούν να πραγματοποιηθούν σύμφωνα με τη συνήθη διαδικασία ή τη διαδικασία εφαρμογής σχεδίου αναδιοργάνωσης.

Όσον αφορά την εξυγίανση των επιχειρήσεων, θα πρέπει επίσης να γίνει αναφορά στον νόμο για το πλαίσιο σταθεροποίησης και αναδιάρθρωσης επιχειρήσεων (Gesetz über den Stabilisierungs- und Restrukturierungsrahmen für Unternehmen, γνωστός και ως Unternehmensstabilisierungs- und -restrukturierungsgesetz ή StaRUG), ο οποίος άρχισε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 2021. Ο StaRUG προβλέπει διάφορα μέσα που επιτρέπουν σε επιχειρήσεις οι οποίες βρίσκονται σε δυσχερή θέση, αλλά δεν έχουν ακόμη καταστεί αφερέγγυες ή υπερχρεωμένες, να ανακάμψουν βάσει σχεδίου αναδιάρθρωσης που εγκρίνεται από την πλειονότητα των πιστωτών, χωρίς να χρειάζεται η επιχείρηση να υποβληθεί σε διαδικασία αφερεγγυότητας βάσει του InsO. Από τις 17 Ιουλίου 2022 οι διαδικασίες βάσει του StaRUG είναι δυνατόν, κατόπιν αίτησης, να διεξάγονται δημόσια, δηλαδή οι πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία, τον τόπο και τον χρόνο διεξαγωγής των ακροαματικών διαδικασιών ενώπιον του δικαστηρίου και οι δικαστικές αποφάσεις δημοσιεύονται σε δικτυακή πύλη για την αναδιάρθρωση σύμφωνα με τα άρθρα 84 έως 86 του StaRUG. Ως εκ τούτου, η διαδικασία πληροί επίσης τις προϋποθέσεις της διαδικασίας αφερεγγυότητας κατά την έννοια του άρθρου 1 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2015/848, της 20ης Μαΐου 2015, για τις διαδικασίες αφερεγγυότητας (στο εξής: κανονισμός της ΕΕ για τις διαδικασίες αφερεγγυότητας).

1 Εναντίον ποιων μπορούν να κινηθούν διαδικασίες αφερεγγυότητας;

Σε διαδικασία αφερεγγυότητας μπορεί να υπαχθεί η περιουσία κάθε νομικού ή φυσικού προσώπου, ακόμα κι αν δεν δραστηριοποιείται επιχειρηματικά ή αν δεν ασκεί ανεξάρτητη επαγγελματική δραστηριότητα. (Τα φυσικά πρόσωπα που δεν ασκούν τέτοιου είδους δραστηριότητα καλούνται «καταναλωτές»). Σε διαδικασία αφερεγγυότητας μπορεί επίσης να υπαχθεί η περιουσία εταιρείας χωρίς νομική προσωπικότητα π.χ. ομόρρυθμη εταιρεία (offene Handelsgesellschaft) ή ετερόρρυθμη εταιρεία (Kommanditgesellschaft), καθώς και ιδιαίτερη ομάδα περιουσίας, για παράδειγμα, κληρονομιά. Για τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ισχύει η ειδική διάταξη του άρθρου 12 InsO, η οποία, μεταξύ άλλων, ορίζει ότι διαδικασία αφερεγγυότητας επί της περιουσίας της Ομοσπονδίας ή ομόσπονδου κράτους (Land) είναι απαράδεκτη (άρθρο 12 παράγραφος 1 σημείο 1 InsO).

2 Ποιες είναι οι προϋποθέσεις για την έναρξη διαδικασιών αφερεγγυότητας;

Διαδικασίες αφερεγγυότητας κινούνται μόνο κατόπιν αίτησης και όχι αυτεπαγγέλτως. Η αίτηση μπορεί να υποβληθεί από τον οφειλέτη ή έναν πιστωτή. Για την προστασία του δικαστηρίου και του οφειλέτη από πρόωρες αιτήσεις ή αιτήσεις που υποβλήθηκαν με σκοπό την πρόκληση βλάβης, πιστωτής που υποβάλλει αίτηση υποχρεούται να πιθανολογήσει ότι συντρέχει λόγος κήρυξης της αφερεγγυότητας και ότι ο ίδιος είναι δικαιούχος αίτησης κατά του οφειλέτη.

Για τα όργανα κεφαλαιουχικών εταιρειών προβλέπεται, στην περίπτωση αφερεγγυότητας, υποχρέωση υποβολής αίτησης, η αθέτηση της οποίας επισύρει ποινή. Επιπλέον, σε περίπτωση αθέτησης της εν λόγω υποχρέωσης, ενδέχεται να υφίσταται αξίωση αποζημίωσης των πιστωτών. Η παράβαση από τον οφειλέτη των υποχρεώσεων του στο πλαίσιο της οικονομικής κρίσης που αντιμετωπίζει, ενδέχεται, υπό προϋποθέσεις, να συνιστά αξιόποινη πράξη [άρθρα 283 επ. του ποινικού κώδικα (Strafgesetzbuch)].

Γενικός λόγος έναρξης της διαδικασίας αφερεγγυότητας είναι η αδυναμία πληρωμών. Ο οφειλέτης περιέρχεται σε αδυναμία πληρωμών όταν δεν είναι σε θέση να ανταποκριθεί σε ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις πληρωμής. Κατά κανόνα, η αφερεγγυότητα τεκμαίρεται όταν ο οφειλέτης έχει παύσει τις πληρωμές τους (άρθρο 17 παράγραφος 2 InsO). Αν πρόκειται για νομικό πρόσωπο ή για εταιρεία της οποίας κανένας εταίρος δεν είναι φυσικό πρόσωπο με απεριόριστη ευθύνη, λόγω έναρξης της διαδικασίας αφερεγγυότητας αποτελεί και η υπερχρέωση. Υπερχρέωση υφίσταται όταν η περιουσία του οφειλέτη έχει παύσει να καλύπτει τις υπάρχουσες υποχρεώσεις του, εκτός εάν, βάσει των περιστάσεων, κρίνεται πολύ πιθανή η συνέχιση της λειτουργίας της επιχείρησης κατά τους επόμενους δώδεκα μήνες (άρθρο 19 παράγραφος 2 InsO). Εάν, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων, η συνέχιση της λειτουργίας της επιχείρησης κρίνεται πολύ πιθανή, το στοιχείο αυτό πρέπει να ληφθεί ως βάση για την εκτίμηση της αξίας των περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη. Αίτηση μπορεί επίσης να υποβάλει ο οφειλέτης που αντιμετωπίζει επαπειλούμενο κίνδυνο περιέλευσης σε κατάσταση αδυναμίας πληρωμών (άρθρο 18 παράγραφος 1 InsO). Επαπειλούμενος κίνδυνος αδυναμίας πληρωμών συντρέχει εάν πιθανολογείται ότι ο οφειλέτης θα αδυνατεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις πληρωμής του κατά τον χρόνο που αυτές θα καταστούν ληξιπρόθεσμες (άρθρο 18 παράγραφος 2 InsO). Η εκτίμηση του αν υπάρχει επαπειλούμενος κίνδυνος αδυναμίας πληρωμών θα πρέπει κατά κανόνα να βασίζεται σε περίοδο πρόβλεψης 24 μηνών. Περαιτέρω, για την έναρξη της

διαδικασίας, είναι αναγκαίο να διασφαλιστεί η χρηματοδότησή της. Ως εκ τούτου, η αίτηση για την έναρξη διαδικασίας αφερεγγυότητας απορρίπτεται εάν τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη κατά πάσα πιθανότητα δεν επαρκούν για την κάλυψη των εξόδων της διαδικασίας (άρθρο 26 παράγραφος 1 πρώτη περίοδος InsO).

Εφόσον συντρέχουν οι σχετικές προϋποθέσεις, το αρμόδιο πτωχευτικό δικαστήριο (Insolvenzgericht) εκδίδει απόφαση για την έναρξη της διαδικασίας, η οποία δημοσιοποιείται. Η δημοσιοποίηση της απόφασης γίνεται με πρωτοβουλία του δικαστηρίου στο διαδίκτυο (<http://www.insolvenzbekanntmachungen.de/>). Στην απόφαση για την έναρξη της διαδικασίας το δικαστήριο καλεί τους πτωχευτικούς πιστωτές να αναγγείλουν τις απαιτήσεις τους στον διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας εντός καθορισμένης προθεσμίας. Ορίζεται ημερομηνία κατά την οποία οι πιστωτές αποφασίζουν, με βάση την έκθεση του διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας, για τη συνέχιση της διαδικασίας αφερεγγυότητας, καθώς και μια ημερομηνία εξέλεξης, κατά την οποία ελέγχονται οι αναγγελθείσες απαιτήσεις (άρθρο 29 παράγραφος 1 InsO).

Όπως ήδη αναφέρθηκε εισαγωγικά, ο πτωχευτικός κώδικας δεν προβλέπει διαφορετικές διαδικασίες για την εξυγίανση και την εκκαθάριση. Πέρα από τη συνήθη διαδικασία, ο νόμος παρέχει τη δυνατότητα εφαρμογής σχεδίου αναδιοργάνωσης ως μέσου εξυγίανσης και εκκαθάρισης.

Δεδομένου ότι ο έλεγχος της συνδρομής των προϋποθέσεων για την έναρξη της διαδικασίας από το πτωχευτικό δικαστήριο μπορεί να διαρκέσει περισσότερο, το δικαστήριο διατάσσει αρχικά τα ασφαλιστικά μέτρα που κρίνονται αναγκαία για να αποτραπεί δυσμενής για τους πιστωτές μεταβολή της περιουσιακής κατάστασης του οφειλέτη έως την έκδοση της απόφασης σχετικά με την αίτηση (άρθρο 21 παράγραφος 1 πρώτη περίοδος InsO). Στην πράξη, το δικαστήριο ορίζει έναν «ισχυρό» ή έναν «αδύναμο» προσωρινό διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας (vorläufiger Insolvenzverwalter). Αν οριστεί αδύναμος προσωρινός διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας, ο οφειλέτης διατηρεί την εξουσία διάθεσης της περιουσίας του και το δικαστήριο καθορίζει τα επιμέρους καθήκοντα του διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας, τα οποία ωστόσο δεν μπορεί να υπερβαίνουν τα καθήκοντα ισχυρού προσωρινού διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας (άρθρο 22 παράγραφος 2 δεύτερη περίοδος InsO). Το δικαστήριο μπορεί να ορίσει, για παράδειγμα, ότι οι πράξεις διάθεσης του οφειλέτη είναι ισχυρές μόνο με τη σύμφωνη γνώμη του προσωρινού διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Ο διορισμός αδύναμου προσωρινού διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας —σε αντίθεση με τον διορισμό ισχυρού προσωρινού διαχειριστή— δεν επιφέρει διακοπή της δίκης επί εκκρεμών διαφορών [Ομοσπονδιακό Ανώτατο Δικαστήριο (BGH), απόφαση της 21ης Ιουνίου 1999 — II ZR 70/98 — σκέψη 4]. Αν το δικαστήριο επιβάλλει στον οφειλέτη γενική απαγόρευση διάθεσης, με αποτέλεσμα η εξουσία διαχείρισης και διάθεσης της περιουσίας του οφειλέτη να περιέρχεται στον προσωρινό διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας, πρόκειται για ισχυρό προσωρινό διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας, (άρθρο 22 παράγραφος 1 πρώτη περίοδος InsO).

3 Ποια περιουσιακά στοιχεία ανήκουν στην πτωχευτική περιουσία; Πώς αντιμετωπίζονται τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτώνται από τον οφειλέτη ή που περιέρχονται σε αυτόν μετά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας;

Η πτωχευτική περιουσία (Insolvenzmasse) περιλαμβάνει, πέραν της περιουσίας η οποία ανήκει στον οφειλέτη κατά τον χρόνο έναρξης της διαδικασίας, και τη νέα περιουσία που αποκτά κατά τη διάρκεια της διαδικασίας (δηλαδή, έως την παύση ή την περάτωση της διαδικασίας). Δεν περιλαμβάνει τα προσωποπαγή δικαιώματα του οφειλέτη και τα ακατάσχετα περιουσιακά στοιχεία, τα οποία, εξάλλου, δεν υπόκεινται ούτε σε ατομική αναγκαστική εκτέλεση. Το εισόδημα από την εργασία αποτελεί, για παράδειγμα, μέρος της πτωχευτικής περιουσίας μόνο στο μέτρο που υπερβαίνει το ποσό που απαιτείται για την εξασφάλιση του ελάχιστου επιπέδου διαβίωσης του οφειλέτη. Στα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη που εξαιρούνται από την κατάσχεση περιλαμβάνονται επίσης τα περιουσιακά στοιχεία που αποδεδευσήθηκαν από τον διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας.

Στο γερμανικό δίκαιο, η εξουσία διαχείρισης και διάθεσης των περιουσιακών στοιχείων που περιλαμβάνονται στην πτωχευτική περιουσία μεταβιβάζεται καταρχήν στον διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας [εξαίρεση αποτελεί η αυτοδιαχείριση (Eigenverwaltung), δηλαδή η ανάθεση της διαχείρισης στον ίδιο τον οφειλέτη, άρθρα 270 επ. InsO], ως εκ τούτου, η παροχή εξασφάλισης υπέρ των δανειστών που παρέχουν τη λεγόμενη «πτωχευτική πίστωση» βαρύνει τον διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Για ιδιαίτερης βαρύτητας πράξεις, όπως για παράδειγμα η λήψη δανείου που θα επιβάρυνε σημαντικά την πτωχευτική περιουσία, ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας χρειάζεται τη συναίνεση της συνέλευσης των πιστωτών ή διορισμένης επιτροπής πιστωτών (άρθρο 160 InsO). Οι δανειακές και άλλες υποχρεώσεις που αναλήφθηκαν από τον διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας αποτελούν ομαδικά πιστώματα, τα οποία ικανοποιούνται κατά προτεραιότητα, δηλαδή πριν από τις απαιτήσεις των πτωχευτικών πιστωτών, από την πτωχευτική περιουσία. Κατά τον τρόπο αυτόν, διασφαλίζεται ότι, μετά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας, οι τρίτοι θα είναι πρόθυμοι να συμβληθούν με τον αφερέγγυο οφειλέτη.

4 Ποιες εξουσίες έχουν ο οφειλέτης και ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας, αντίστοιχα;

Δεδομένου ότι με την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας διαδραματίζει κατά κανόνα σημαντικό ρόλο (εξαίρεση αποτελεί η αυτοδιαχείριση, δηλαδή η ανάθεση της διαχείρισης στον ίδιο τον οφειλέτη), σε αυτό το στάδιο της διαδικασίας το πτωχευτικό δικαστήριο έχει, κατ' ουσίαν, την εξουσία επίβλεψης και διεύθυνσης της διαδικασίας (βλ. άρθρα 58 και 76 InsO) (πέραν των ειδικών εξουσιών που διαθέτει, για παράδειγμα στο πλαίσιο της διαδικασίας του σχεδίου αναδιοργάνωσης ή στο πλαίσιο της αυτοδιαχείρισης). Οι κεντρικές σημασίας αποφάσεις μετά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας (ρευστοποίηση, εκκαθάριση, εξυγίανση και σχέδιο αναδιοργάνωσης) λαμβάνονται από τους πιστωτές. Ωστόσο, το δικαστήριο έχει ιδιαίτερες αρμοδιότητες και καθήκοντα κατά το στάδιο έναρξης της διαδικασίας. Το δικαστήριο αποφασίζει, μεταξύ άλλων, για την έναρξη της διαδικασίας, για τη λήψη προσωρινών ασφαλιστικών μέτρων και για τον διορισμό διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Το δικαστήριο φέρει επίσης την ευθύνη της επίβλεψης του διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Ωστόσο, απλώς επιτηρεί τη νομιμότητα και όχι τη σκοπιμότητα των ενεργειών του, ενώ δεν του απαγορεύει τις πράξεις του. Για να διασφαλιστεί η ταχεία διεξαγωγή της διαδικασίας αφερεγγυότητας, οι αποφάσεις του πτωχευτικού δικαστηρίου υπόκεινται σε ένδικα μέσα μόνο στις περιπτώσεις για τις οποίες ο νόμος προβλέπει τη δυνατότητα άσκησης άμεσης προσφυγής (sofortige Beschwerde) (βλ. άρθρο 6 παράγραφος 1 InsO). Η άμεση προσφυγή υποβάλλεται στο πτωχευτικό δικαστήριο ή σε δευτεροβάθμιο δικαστήριο [στο πρωτοδικείο (Landgericht) στο οποίο υπάγεται το πτωχευτικό δικαστήριο] εγγράφως ή με καταχώριση στο πρωτόκολλο της γραμματείας του δικαστηρίου (Geschäftsstelle). Η άσκηση άμεσης προσφυγής δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα. Ωστόσο, το δευτεροβάθμιο δικαστήριο και ο εισηγητής δικαστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας μπορούν να διατάξουν την προσωρινή αναστολή της εκτέλεσης.

Βασικό όργανο της διαδικασίας αφερεγγυότητας είναι ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Ως διαχειριστές διαδικασίας αφερεγγυότητας μπορούν να διοριστούν μόνο φυσικά και όχι νομικά πρόσωπα (άρθρο 56 παράγραφος 1 πρώτη περίοδος InsO). Το καθήκον αυτό μπορεί να ανατεθεί ιδίως σε δικηγόρους, οι λογιστές ή φορολογικούς συμβούλους. Με την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας αποκτά την εξουσία διαχείρισης και διάθεσης της περιουσίας του οφειλέτη (άρθρο 80 παράγραφος 1 InsO). Ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας οφείλει να προβεί στην αφαίρεση από την περιουσία που αναλαμβάνει κατά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας των στοιχείων που δεν ανήκουν στον οφειλέτη. Επιπλέον, πρέπει να συμπεριλάβει στην περιουσία του οφειλέτη τα στοιχεία τα οποία σύμφωνα με τον νόμο είναι υπέγγραφα για τις υποχρεώσεις του οφειλέτη και πρέπει να συμπεριληφθούν στην περιουσία του, αλλά τα οποία, κατά τη στιγμή της έναρξης της διαδικασίας αφερεγγυότητας, δεν περιλαμβάνονται ακόμα στην περιουσία του οφειλέτη. Η καθοριζόμενη περιουσία του οφειλέτη που καθορίζεται κατ' αυτόν τον τρόπο αποτελεί τη λεγόμενη πτωχευτική περιουσία (Insolvenzmasse, άρθρο 35 InsO), την οποία ρευστοποιεί ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας και από την οποία εν συνεχεία ικανοποιούνται οι πιστωτές. Στα υπόλοιπα καθήκοντα του διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων: η καταβολή των αποδοχών στους εργαζομένους του αφερέγγυο οφειλέτη

η λήψη αποφάσεων σχετικά με τη συνέχιση ή τη λήξη εκκρεμών διαφορών (άρθρα 85 επ. InsO) και η λήψη αποφάσεων σχετικά με συμβάσεις που δεν έχουν (πλήρως) εκτελεστεί (άρθρα 103 επ. InsO):

η κατάρτιση ισολογισμού της περιουσίας (άρθρο 153 παράγραφος 1 πρώτη περίοδος InsO):

η ανάκληση των δικαιοπραξιών που τελέστηκαν πριν από την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας και που είναι επιζήμιες για τους πτωχευτικούς πιστωτές (άρθρα 129 επ. InsO).

Ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας τελεί υπό την εποπτεία του πτωχευτικού δικαστηρίου (άρθρο 58 παράγραφος 1 InsO). Αν έχει συγκροτηθεί επιτροπή πιστωτών, αυτή υποστηρίζει και επιτηρεί το έργο του διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας (άρθρο 69 πρώτη περίοδος InsO).

Μετά τη μεταβίβαση της εξουσίας διάθεσης στον διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας, με την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας, αυτός μπορεί καταρχήν να διαθέτει ελεύθερα τα περιουσιακά στοιχεία που ανήκουν στην πτωχευτική περιουσία. Όρια υφίστανται, αφενός, για τις ιδιαίτερης σημασίας δικαιπραξίες απαιτούντων πράξεις, όπως, για παράδειγμα, την εκποίηση της επιχείρησης ή του συνόλου των εμπορευμάτων της. Τέτοιες ιδιαίτερης σημασίας δικαιπραξίες απαιτούν την έγκριση της συνέλευσης των πιστωτών ή, εφόσον συντρέξει περίπτωση, της επιτροπής των πιστωτών. Τυχόν παραβίαση της απαίτησης έγκρισης δεν έχει, ωστόσο, επιπτώσεις ως προς το κύρος της σχετικής δικαιοπραξίας, αλλά έχει ως αποτέλεσμα μόνο την ευθύνη του διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Αφετέρου, ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας πρέπει να λάβει υπόψη την απόφαση της συνέλευσης των πιστωτών για παύση της λειτουργίας και επακόλουθη εκκαθάριση της επιχείρησης ή για συνέχιση της λειτουργίας της (άρθρα 157 και 159 InsO).

Αν ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας παραβεί υπαίτια τις υποχρεώσεις του βάσει του πτωχευτικού κώδικα, υποχρεούται να αποζημιώσει όλους τους συναφώς ζημιωθέντες (άρθρο 60 παράγραφος 1 InsO). Το άρθρο 60 παράγραφος 1 InsO ορίζει ότι: «Ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας υποχρεούται να αποζημιώσει κάθε συναφώς δικαιούχο εφόσον παραβεί υπαίτια τις υποχρεώσεις του που απορρέουν από τον παρόντα νόμο. Οφείλει να επιδεικνύει την επιμέλεια συνετού και ευσυνείδητου διαχειριστή διαδικασίας αφερεγγυότητας».

Ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας δικαιούται να λάβει αμοιβή για τη διαχείρισή του, καθώς και αποζημίωση για τις εύλογες δαπάνες του (άρθρο 63 παράγραφος 1 πρώτη περίοδος InsO). Η αμοιβή του ρυθμίζεται από τον κανονισμό για τις αμοιβές στο δίκαιο της αφερεγγυότητας (Insolvenzrechtsvergütungsverordnung – InsVV) και προσδιορίζεται με βάση την αξία της πτωχευτικής περιουσίας κατά το πέρας της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Ο InsVV προβλέπει κλιμακούμενους κοινούς συντελεστές αμοιβής, οι οποίοι, ωστόσο, μπορούν να αυξηθούν ανάλογα με το εύρος και τη δυσκολία του έργου της διαχείρισης που βαρύνει τον διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας.

Ο αφερέγγυος οφειλέτης παραμένει ακόμα και μετά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας ο κύριος της προς ρευστοποίηση περιουσίας, κατά του οποίου στρέφονται οι αξιώσεις των πτωχευτικών πιστωτών (άρθρα 38 και 39 InsO). Ευθύνεται καταρχήν με το σύνολο της περιουσίας του. Εντούτοις, η εξουσία διαχείρισης και διάθεσης των στοιχείων που περιλαμβάνονται στην πτωχευτική περιουσία περιέρχεται στον διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Το δικαστήριο μπορεί, με την απόφασή του για την έναρξη της διαδικασίας και ύστερα από αίτηση του οφειλέτη, να επιτρέψει διαχείριση από τον οφειλέτη σύμφωνα με τα άρθρα 270 επ. InsO. Ο οφειλέτης πρέπει να επισυνάψει στην αίτηση σχέδιο διαχείρισης από τον ίδιο, οι λεπτομέρειες του οποίου καθορίζονται στο άρθρο 270a του InsO. Η εγκριτική απόφαση εκδίδεται αν το σχέδιο διαχείρισης από τον οφειλέτη είναι συνεκτικό και πλήρες και δεν υπάρχουν γνωστές περιστάσεις βάσει των οποίων να πιθανολογείται ότι το σχέδιο διαχείρισης από τον οφειλέτη βασίζεται σε ουσιώδη σημεία του σε ανακριβή πραγματικά περιστατικά (άρθρο 270b παράγραφος 1, άρθρο 270f παράγραφος 1 InsO). Επιπλέον, δεν πρέπει να συντρέχει κανείς από τους λόγους παύσης της προσωρινής διαχείρισης από τον οφειλέτη που παρατίθενται στο άρθρο 270e (άρθρο 270b παράγραφος 1 InsO). Συναφώς, ισχύουν καταρχήν οι γενικές διατάξεις του δικαίου της αφερεγγυότητας (άρθρο 270 παράγραφος 1 δεύτερη περίοδος InsO). Ωστόσο, στη διαχείριση από τον οφειλέτη, ο οφειλέτης διατηρεί την εξουσία διαχείρισης και διάθεσης, την οποία ασκεί υπό την επίβλεψη εκπροσώπου των συμφερόντων των πιστωτών (Sachverwalter) που διορίζεται από το δικαστήριο (άρθρο 270 παράγραφος 1 πρώτη περίοδος InsO). Οι αρμοδιότητες που κανονικά ανήκουν στον διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας εν προκειμένω κατανέμονται μεταξύ του οφειλέτη και του εκπροσώπου των συμφερόντων των πιστωτών. Η έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας δημιουργεί πολλές υποχρεώσεις παροχής πληροφοριών και σύμπραξης για τον οφειλέτη. Ταυτόχρονα, ο αφερέγγυος οφειλέτης μπορεί να αξιώσει τη συμμετοχή του στη διαδικασία.

5 Κάτω από ποιες προϋποθέσεις μπορεί να προταθεί συμφητισμός;

Τα άρθρα 94 επ. InsO πραγματεύονται το ζήτημα του αν πτωχευτικός πιστωτής μπορεί να συμφητίσει ανταπαίτησή του με απαίτηση του αφερέγγυου οφειλέτη. Ο κώδικας προβλέπει σε διάκριση καταρχήν ανάλογα με το αν η δυνατότητα αυτή υπήρχε ήδη κατά τον χρόνο έναρξης της διαδικασίας αφερεγγυότητας ή αν ανέκυψε μετά την έναρξη της διαδικασίας. Στην πρώτη περίπτωση, ο συμφητισμός καταρχήν επιτρέπεται, με αποτέλεσμα οι πτωχευτικοί πιστωτές να μη χρειάζεται να αναγγείλουν την απαίτησή τους στον πίνακα (Tabelle) αλλά να μπορούν να επιτύχουν ικανοποίηση της απαίτησής τους υποβάλλοντας πρόταση συμφητισμού στον διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Ωστόσο, η πρόταση συμφητισμού είναι ανίσχυρη αν ο πτωχευτικός πιστωτής απέκτησε τη δυνατότητα συμφητισμού με πράξη που υπόκειται σε ανάκληση (άρθρο 96 παράγραφος 1 σημείο 3 InsO).

Στη δεύτερη περίπτωση, όταν η δυνατότητα συμφητισμού προκύπτει σε δεύτερο στάδιο, γίνεται η εξής διάκριση:

Αν η απαίτηση προς συμφητισμό υπήρχε ήδη κατά τη στιγμή της έναρξης της διαδικασίας αλλά δεν είχε ακόμη καταστεί ληξιπρόθεσμη, δεν αφορούσε ομοειδή παροχή ή τελούσε ακόμη υπό αναβλητική αίρεση, ο συμφητισμός επιτρέπεται και μετά την έναρξη της διαδικασίας, μόλις αρθεί το κώλυμα πρότασης του συμφητισμού.

Αν κατά τη στιγμή της έναρξης της διαδικασίας δεν ήταν ακόμη θεμελιωμένη η απαίτηση του οφειλέτη ή αν ο πτωχευτικός πιστωτής απέκτησε την απαίτησή του έναντι του οφειλέτη μετά την έναρξη της διαδικασίας, ο συμφητισμός αποκλείεται (άρθρο 96 παράγραφος 1 σημεία 1 και 2 InsO), με αποτέλεσμα ο οφειλέτης να μπορεί να απαιτήσει από τον πτωχευτικό πιστωτή καταβολή προς την πτωχευτική περιουσία, και ο πτωχευτικός πιστωτής να μπορεί μόνο να αναγγείλει την απαίτησή του προς καταχώριση στον πίνακα ως πτωχευτική απαίτηση και να ικανοποιηθεί μόνο έως το ποσό που θα προκύψει βάσει της κατ' αναλογία εξόφλησης των πτωχευτικών απαιτήσεων.

Από την άλλη πλευρά, αν ο πιστωτής δεν απέκτησε την απαίτηση μετά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας από άλλον πιστωτή, αλλά η απαίτηση γεννήθηκε μετά την έναρξη της διαδικασίας απευθείας στο πρόσωπό του, για παράδειγμα, με τη σύναψη σύμβασης με τον διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας, έχει, ως ομαδικός πιστωτής, δικαίωμα συμφητισμού.

6 Ποια αποτελέσματα έχουν οι διαδικασίες αφερεγγυότητας επί των υφισταμένων συμβάσεων στις οποίες ο οφειλέτης αποτελεί συμβαλλόμενο μέρος;

Τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας επί των υφισταμένων συμβάσεων προβλέπονται στο γερμανικό δίκαιο στα άρθρα 103 επ. InsO.

Καταρχήν, με την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας, οι υφιστάμενες συμβατικές σχέσεις είτε λύονται είτε διατηρούνται είτε παρέχεται στον διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας το δικαίωμα να επιλέξει μεταξύ εκπλήρωσης και καταγγελίας.

Για ορισμένες δικαιπραξίες τα αποτελέσματα της διαδικασίας αφερεγγυότητας ρυθμίζονται ρητά από τον νόμο (άρθρα 103 έως 118 InsO). Για τις συμβάσεις εντολής, διαχείρισης υποθέσεων και παροχής πληρεξουσιότητας που αφορούν περιουσιακά στοιχεία τα οποία ανήκουν στην πτωχευτική περιουσία προβλέπεται ότι λύονται με την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας, ενώ για τις συμβάσεις του οφειλέτη μίσθωσης ακινήτων και τις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών που αφορούν την πτωχευτική περιουσία προβλέπεται ότι διατηρούνται σε ισχύ.

Για τις αμφοτεροβαρείς συμβάσεις που δεν έχουν εκπληρωθεί ή δεν έχουν εκπληρωθεί πλήρως από τον οφειλέτη και τον αντισυμβαλλόμενο, το άρθρο 103 παράγραφος 1 InsO παρέχει στον διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας το δικαίωμα επιλογής μεταξύ εκπλήρωσης και μη εκπλήρωσης της σύμβασης. Αν ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας αποφασίσει την εκπλήρωση προς όφελος της πτωχευτικής περιουσίας, η ανταπαίτηση του

πιστωτή ικανοποιείται κατά προτεραιότητα, διότι, σύμφωνα με το άρθρο 55 παράγραφος 1 σημείο 2 InsO, αποτελεί πτωχευτικό πίστωμα. Αν ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας αρνηθεί την εκπλήρωση, δεν μπορεί να απαιτήσει πλέον την παροχή. Οι πιστωτές μπορούν να προβάλουν αξίωση αποζημίωσης λόγω μη εκπλήρωσης μόνο ως πτωχευτικοί πιστωτές, αναγγέλλοντας την απαίτησή τους στον πίνακα (άρθρο 103 παράγραφος 2 πρώτη περίοδος InsO). Εάν ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας δεν ασκήσει το δικαίωμα επιλογής, ο αντισυμβαλλόμενος δικαιούται να ζητήσει από αυτόν να ασκήσει το εν λόγω δικαίωμα. Στην περίπτωση αυτή, ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας υποχρεούται να δηλώσει αμελλητί αν επιθυμεί την εκπλήρωση. Αν δεν το πράξει, χάνει το δικαίωμα να ζητήσει την εκπλήρωση. Για τις χρηματοοικονομικές παροχές και συμβάσεις ακριβόχρονες εκτέλεσης, ο νόμος αποκλείει το δικαίωμα επιλογής του διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας (άρθρο 104 InsO).

Αν η τύχη της συμβατικής σχέσης δεν ρυθμίζεται ειδικά νομοθετικά στα άρθρα 103 έως 118 InsO, η σύμβαση διατηρείται σε ισχύ και μετά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας.

Η εγκυρότητα των συμβατικών ρητρών που προβλέπουν τη λύση της σύμβασης αμφισβητείται. Σημείο αφετηρίας αποτελεί η διάταξη του άρθρου 119 InsO, η οποία κηρύσσει ανίσχυρες τις συμφωνίες βάσει των οποίων αποκλείεται ή περιορίζεται προκαταβολικά η εφαρμογή των άρθρων 103 επ. InsO. Σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη, επιτρέπονται οι λεγόμενες μη εξαρτώμενες από αφερεγγυότητα ρήτρες περί λύσης της σύμβασης, οι οποίες δεν συνδέονται με την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας ή την υποβολή σχετικής αίτησης, αλλά, για παράδειγμα, με την υπερημερία πληρωμής του οφειλέτη. Ωστόσο, είναι προβληματικές —κυρίως λαμβανομένης υπόψη μιας απόφασης του Ομοσπονδιακού Ανώτατου Δικαστηρίου (Bundesgerichtshof) της 15ης Νοεμβρίου 2012 (IX ZR 169, 11, BGHZ 195, 348)— οι λεγόμενες εξαρτώμενες από αφερεγγυότητα ρήτρες περί λύσης της σύμβασης. Σε αυτή την απόφασή του, το Ομοσπονδιακό Ανώτατο Δικαστήριο, αποφαινόμενο σχετικά με σύμβαση προμήθειας ενέργειας, έκρινε ότι ήταν ανίσχυρη η επίμαχη εξαρτώμενη από αφερεγγυότητα ρήτρα περί λύσης της σύμβασης. Ωστόσο, το Ομοσπονδιακό Ανώτατο Δικαστήριο δεν κήρυξε ανίσχυρες καθαυτές τις εξαρτώμενες από αφερεγγυότητα ρήτρες περί λύσης της σύμβασης, αλλά χαρακτήρισε ισχυρές τις ρήτρες περί λύσης οι οποίες αντιστοιχούν σε προβλεπόμενη από τον νόμο δυνατότητα λύσης της σύμβασης. Ως εκ τούτου, δεν έχει απαντηθεί οριστικά το ερώτημα της εγκυρότητας των εξαρτώμενων από αφερεγγυότητα ρητρών περί λύσης της σύμβασης. Για τις συμβατικές ρήτρες περί λύσης της σύμβασης στις συμβάσεις ακριβόχρονες εκτέλεσης και στις συμβάσεις που προβλέπουν χρηματοοικονομική παροχή προβλέπονται ειδικοί κανόνες στο άρθρο 104 παράγραφοι 3 και 4 InsO.

Εφόσον έχει έγκυρα συμφωνηθεί μεταξύ του οφειλέτη και του πιστωτή απαγόρευση εκχώρησης σύμφωνα με τις γενικές νομοθετικές διατάξεις, η απαγόρευση αυτή καταλαμβάνει και τον διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Ωστόσο, στις εμπορικές συναλλαγές, η απαγόρευση εκχώρησης είναι κατά κανόνα ανίσχυρη, διότι ακόμη και αν υπάρχει συμβατική απαγόρευση εκχώρησης, η εκχώρηση χρηματικής απαίτησης παράγει αποτελέσματα εάν ο οφειλέτης και ο πιστωτής είναι έμποροι (άρθρο 354α παράγραφος 1 του εμπορικού κώδικα (Handelsgesetzbuch)).

7 Ποια αποτελέσματα έχουν οι διαδικασίες αφερεγγυότητας επί των ατομικών διώξεων εκ μέρους πιστωτών (εκτός εάν υφίσταται εκκρεμοδικία);

Καθώς η διαδικασία αφερεγγυότητας αποσκοπεί στην ίση ικανοποίηση όλων των πιστωτών, το άρθρο 87 InsO αποσαφηνίζει ότι οι πτωχευτικοί πιστωτές μπορούν να επιδιώξουν την ικανοποίηση των απαιτήσεών τους μόνο μέσω της διαδικασίας αφερεγγυότητας και σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις. Ως εκ τούτου, η έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας επιφέρει απαγόρευση εκτέλεσης, βάσει της οποίας, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, οι πτωχευτικοί πιστωτές δεν μπορούν να επισπεύσουν αναγκαστική εκτέλεση ούτε επί της πτωχευτικής περιουσίας ούτε επί των λοιπών περιουσιακών στοιχείων του οφειλέτη (άρθρο 89 παράγραφος 1 InsO). Η απαγόρευση εκτέλεσης λαμβάνεται υπόψη αυτεπαγγέλτως, με αποτέλεσμα να αναστέλλονται αυτεπαγγέλτως τα μέτρα αναγκαστικής εκτέλεσης που έχουν ήδη ξεκινήσει, χωρίς να εξετάζεται αν ο πιστωτής γνώριζε την έναρξη της διαδικασίας ή αν ο οφειλέτης υπέβαλε αίτηση για την αναστολή των μέτρων αναγκαστικής εκτέλεσης.

Το άρθρο 88 InsO περιλαμβάνει έναν αποκαλούμενο αναδρομικό φραγμό (Rückschlagsperre) των μέτρων αναγκαστικής εκτέλεσης που λήφθηκαν πριν από την έναρξη της διαδικασίας και ορίζει ότι τα δικαιώματα ασφάλειας που αποκτήθηκαν με αναγκαστική εκτέλεση τον τελευταίο μήνα πριν από την υποβολή της αίτησης ή αργότερα καθίστανται ανίσχυρα με την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Και στην περίπτωση αυτή είναι άνευ σημασίας αν ο πιστωτής γνώριζε ότι επρόκειτο να υποβληθεί αίτηση για την έναρξη διαδικασίας αφερεγγυότητας.

Αν η ασφάλεια αποκτήθηκε με μέτρο αναγκαστικής εκτέλεσης περισσότερο χρόνο πριν από την υποβολή της αίτησης, δεν είναι μεν ανίσχυρη σύμφωνα με το άρθρο 88 παράγραφος 1 του InsO, αλλά μπορεί, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να ανακληθεί (Ομοσπονδιακό Ανώτατο Δικαστήριο, απόφαση της 22ας Ιανουαρίου 2004 — IX ZR 39/03).

Με την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας ο οφειλέτης χάνει την ενεργητική και παθητική νομιμοποίησή του. Το δικαίωμα αυτό περιέρχεται στον διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας, ο οποίος πλέον καθίσταται αυτοδικαίως νομιμοποιούμενος διάδικος. Ως εκ τούτου, ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας μπορεί να προβάλλει, ιδίω ονόματι, αξιώσεις που ανήκουν στην πτωχευτική περιουσία.

8 Ποια αποτελέσματα έχουν οι διαδικασίες αφερεγγυότητας επί των εκκρεμών κατά τον χρόνο της έναρξης της διαδικασίας αφερεγγυότητας δικών;

Δεδομένου ότι ο αφερέγγυος οφειλέτης χάνει την ικανότητα διαδίκου με την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας, οι ήδη εκκρεμείς δίκες που αφορούν την πτωχευτική περιουσία διακόπτονται [άρθρο 240 πρώτη περίοδος του κώδικα πολιτικής δικονομίας (Zivilprozessordnung – ZPO)].

Όσον αφορά τις δίκες στις οποίες ο οφειλέτης έχει ενεργητικό ρόλο (δηλαδή, για παράδειγμα, τις δίκες στις οποίες ο οφειλέτης είναι ενάγων ή στις οποίες προβάλλει ενστάσεις κατά απαίτησης που είναι ήδη εκτελεστή), ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας μπορεί να αναλάβει ή να αρνηθεί να αναλάβει τη δίκη (άρθρο 85 παράγραφος 1 πρώτη περίοδος InsO). Αν αναλάβει τη δίκη, η διαδικασία συνεχίζεται. Αν αρνηθεί να αναλάβει τη δίκη με αποτέλεσμα να αποδεσμευτεί το σχετικό περιουσιακό στοιχείο από την πτωχευτική περιουσία, τη δίκη μπορούν να συνεχίσουν τόσο ο οφειλέτης όσο και ο αντίδικος (άρθρο 85 παράγραφος 2 InsO).

Αν ο οφειλέτης είναι ο εναγόμενος, πρέπει να γίνεται η εξής διάκριση: εάν, κατά τον χρόνο έναρξης της διαδικασίας αφερεγγυότητας εκκρεμεί αγωγή που αφορά πτωχευτική απαίτηση, η απαίτηση πρέπει να αναγγελθεί προς καταχώριση στον πίνακα (βλ. άρθρο 87 InsO). Αν ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας ή πτωχευτικός πιστωτής προβάλλει αντιρρήσεις, η επαλήθευση της απαίτησης πρέπει να πραγματοποιηθεί με συνέχιση της διακοπιέας δίκης (άρθρο 180 παράγραφος 2 InsO).

Ωστόσο, αν δεν πρόκειται για πτωχευτική απαίτηση, αλλά, για παράδειγμα, για αξίωση προς αποχωρισμό από την πτωχευτική περιουσία ή για ομαδική απαίτηση, η δίκη μπορεί να συνεχιστεί τόσο από τον διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας όσο και από τον αντίδικο (άρθρο 86 InsO).

9 Ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά της συμμετοχής των πιστωτών στη διαδικασία αφερεγγυότητας;

Όπως αναφέρθηκε ήδη εισαγωγικά, ο πτωχευτικός κώδικας παρέχει στους πιστωτές σημαντική επιρροή στη διαδικασία αφερεγγυότητας. Οι πιστωτές ασκούν τις εξουσίες τους μέσω της συνέλευσης των πιστωτών (Gläubigerversammlung) (άρθρα 74 επ. InsO) ή μέσω επιτροπής πιστωτών (Gläubigerausschuss), που μπορεί, προαιρετικά, να συγκροτηθεί από τη συνέλευση των πιστωτών (άρθρα 68 επ. InsO). Ενώ η συνέλευση των πιστωτών αποτελεί το βασικό όργανο αυτοδιοίκησης των πιστωτών, η επιτροπή πιστωτών αποτελεί εποπτικό όργανο των πιστωτών. Η συνέλευση των πιστωτών συγκαλείται από το πτωχευτικό δικαστήριο (άρθρο 74 παράγραφος 1 πρώτη περίοδος InsO) και δρα υπό την εποπτεία αυτού (άρθρο 76 παράγραφος 1 InsO). Δικαίωμα συμμετοχής σε αυτήν έχουν όλοι οι πιστωτές με δικαίωμα προνομακτικής ικανοποίησης, όλοι οι πτωχευτικοί πιστωτές, ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας, τα μέλη της επιτροπής πιστωτών και ο οφειλέτης (άρθρο 74 παράγραφος 1 δεύτερη περίοδος InsO). Οι αποφάσεις της συνέλευσης των πιστωτών λαμβάνονται πάντοτε με απλή πλειοψηφία, ενώ για την πλειοψηφία δεν είναι καθοριστικός ο αριθμός των ψήφων, αλλά το άθροισμα των ποσών των απαιτήσεων των πιστωτών που μετέχουν στην ψηφοφορία (άρθρο 76 παράγραφος 2 InsO). Αν η επιχείρηση υπερβαίνει ορισμένα όρια ως προς το μέγεθός της, το πτωχευτικό δικαστήριο πρέπει να διορίσει προσωρινή επιτροπή πιστωτών ήδη πριν από την έναρξη της διαδικασίας (άρθρο

22a InsO). Αυτή συμμετέχει στον διορισμό του διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας καθώς και στο πλαίσιο της απόφασης σχετικά με την ανάθεση της διαχείρισης στον οφειλέτη (άρθρα 56a, 270b παράγραφος 3 InsO).

Η σημασία της συνέλευσης των πιστωτών φαίνεται από το ότι αυτή αποφασίζει για την πρόοδο της διαδικασίας, ιδίως για τον τρόπο ρευστοποίησης της περιουσίας του οφειλέτη. Άλλα καθήκοντα της συνέλευσης των πιστωτών είναι τα εξής:

η εκλογή νέου διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας (άρθρο 57 πρώτη περίοδος InsO)·

ο έλεγχος του διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας (άρθρα 66, 79, 197 παράγραφος 1 σημείο 1 InsO)·

η λήψη απόφασης για την παύση ή τη συνέχιση της δραστηριότητας της επιχείρησης (άρθρο 157 InsO)·

η έγκριση των ιδιαίτερης βαρύτητας δικαιαιοπραξιών του διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας (άρθρο 160 παράγραφος 1 InsO).

10 Με ποιον τρόπο μπορεί ο διαχειριστής/διαχειρίστρια αφερεγγυότητας να χρησιμοποιήσει ή να διαθέσει περιουσιακά στοιχεία της πτωχευτικής περιουσίας;

Όσον αφορά τις εξουσίες του διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας σε σχέση με τα στοιχεία που ανήκουν στην πτωχευτική περιουσία, βλ. παραπάνω υπό την ερώτηση «Ποιες εξουσίες έχουν ο οφειλέτης και ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας, αντίστοιχα;».

11 Ποιες απαιτήσεις δύνανται να αναγγελθούν κατά της πτωχευτικής περιουσίας του οφειλέτη και με ποιον τρόπο αντιμετωπίζονται οι απαιτήσεις που προκύπτουν μετά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας;

Πιστωτές με δικαίωμα αποχωρισμού

Πιστωτές με δικαίωμα αποχωρισμού είναι οι πιστωτές (aussonderungsberechtigte Gläubiger) οι οποίοι με βάση εμπράγματο ή προσωπικό δικαίωμα δικαιούνται να ισχυριστούν ότι ορισμένο στοιχείο δεν ανήκει στην πτωχευτική περιουσία (άρθρο 47 πρώτη περίοδος InsO). Οι πιστωτές με δικαίωμα αποχωρισμού δεν είναι πτωχευτικοί πιστωτές και επομένως δεν χρειάζεται να αναγγείλουν τις απαιτήσεις τους στον πίνακα, αλλά μπορούν να επιδιώξουν την ικανοποίησή τους με την άσκηση αγωγής σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις (άρθρο 47 δεύτερη περίοδος InsO). Ωστόσο, εναγόμενος δεν θα είναι ο οφειλέτης, αλλά ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας, ο οποίος νομιμοποιείται παθητικά ως εκ της θέσης του. Δικαίωμα αποχωρισμού θεμελιώνουν ιδίως η κυριότητα [στον βαθμό που δεν πρόκειται για καταπιστευτική μεταβίβαση κυριότητας προς εξασφάλιση, διότι αυτή δίνει το δικαίωμα αποχωρισμού στον ιδιοκτήτη (άρθρο 51 σημείο 1 InsO)] και η απλή επιφύλαξη κυριότητας, αλλά και οι ενοχικές αξιώσεις απόδοσης (π.χ. του εκμισθωτή έναντι του μισθωτή).

Εξασφαλισμένοι (προνομιούχοι) πιστωτές

Προνομιούχοι (absonderungsberechtigte Gläubiger) είναι οι πιστωτές οι οποίοι διαθέτουν δικαίωμα προνομιακής ικανοποίησης από τη ρευστοποίηση περιουσιακού στοιχείου που περιλαμβάνεται στην πτωχευτική περιουσία. Δεν συμμετέχουν στη διαδικασία εξέλεξης των απαιτήσεων, αλλά τυγχάνουν προνομιακής μεταχείρισης, καθώς ικανοποιούνται από το προϊόν της ρευστοποίησης του εκάστοτε περιουσιακού στοιχείου πριν από τους πιστωτές μειωμένης εξασφάλισης ή τους ανέγγυους πτωχευτικούς πιστωτές. Μόνο το τυχόν υπολειπόμενο ποσό από τη ρευστοποίηση προστίθεται στην πτωχευτική περιουσία και διατίθεται για την ικανοποίηση των υπόλοιπων πιστωτών. Το δικαίωμα προνομιακής ικανοποίησης πιστωτή μπορεί, μεταξύ άλλων, να στηρίζεται σε υποθήκη, ενέχυρο ή δικαίωμα εξασφαλιστικής κυριότητας (άρθρα 49, 50 και 51 InsO).

Αν το προϊόν της ρευστοποίησης δεν επαρκεί για την ικανοποίηση της απαίτησης και ο προνομιούχος πιστωτής διαθέτει, πέρα από το εμπράγματο δικαίωμα, προσωπική απαίτηση κατά του οφειλέτη, μπορεί, επιπλέον του προνομίου, να ζητήσει αναλογική ικανοποίηση από την πτωχευτική περιουσία, αναγγέλλοντας την προσωπική του απαίτηση στον πίνακα ως προς το ποσό για το οποίο δεν ικανοποιήθηκε (άρθρο 52 δεύτερη περίοδος InsO).

Ομαδικοί πιστωτές

Οι απαιτήσεις των ομαδικών πιστωτών (Massegläubiger) επίσης δεν αναγγέλλονται αλλά εξοφλούνται προκαταβολικά. Σύμφωνα με το άρθρο 53 InsO, στις ομαδικές απαιτήσεις περιλαμβάνονται τα έξοδα της διαδικασίας αφερεγγυότητας και οι λοιπές υποχρεώσεις που δημιουργούνται μετά την έναρξη της διαδικασίας από τον διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας σε συνάρτηση με τη διεκπεραίωση της διαδικασίας (π.χ. απαιτήσεις καταβολής μισθών των εργαζομένων που εξακολουθούν να απασχολούνται στην επιχείρηση ή απαιτήσεις δικηγόρου στον οποίο ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας έχει αναθέσει τη δικαστική επιδίωξη απαιτήσεων). Ο λόγος της προνομιακής τους ικανοποίησης είναι το γεγονός ότι ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας δύνανται να διεξαγάγει κανονικά τη διαδικασία μόνον εφόσον έχει τη δυνατότητα να αναλαμβάνει νέες υποχρεώσεις των οποίων η πλήρης εκπλήρωση είναι εξασφαλισμένη. Επιπλέον, ομαδικές απαιτήσεις αποτελούν οι απαιτήσεις από αδικαιολόγητο πλουτισμό της πτωχευτικής περιουσίας καθώς και ορισμένες απαιτήσεις από την προσωρινή διαδικασία αφερεγγυότητας.

Πτωχευτικοί πιστωτές

Μόνο οι πτωχευτικοί πιστωτές (Insolvenzgläubiger) συμμετέχουν στη διαδικασία εξέλεξης των απαιτήσεων (άρθρο 174 παράγραφος 1 πρώτη περίοδος InsO). Σύμφωνα με το άρθρο 38 InsO, πτωχευτικοί πιστωτές είναι όλοι οι προσωπικοί πιστωτές οι οποίοι κατά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας έχουν θεμελιωμένη περιουσιακή αξίωση κατά του οφειλέτη. Οι απαιτήσεις των πτωχευτικών πιστωτών μειωμένης εξασφάλισης (nachrangige Insolvenzgläubiger) που αναφέρονται στο άρθρο 39 παράγραφος 1 InsO πρέπει να αναγγέλλονται μόνο εφόσον το πτωχευτικό δικαστήριο καλέσει τους εν λόγω πιστωτές να αναγγείλουν την απαίτησή τους (άρθρο 174 παράγραφος 3 πρώτη περίοδος InsO). Οι πτωχευτικές απαιτήσεις μειωμένης εξασφάλισης εξοφλούνται μετά τις υπόλοιπες απαιτήσεις των πτωχευτικών πιστωτών. Στην κατηγορία αυτή εμπίπτουν, οι μετά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας γεννηθέντες τόκοι και ποινές υπερημερίας επί απαιτήσεων των πτωχευτικών πιστωτών ή οι χρηματικές ποινές και τα πρόστιμα.

12 Ποιοι είναι οι κανόνες που διέπουν την αναγγελία, την εξέλεξη και την τελική επαλήθευση των απαιτήσεων;

Οι απαιτήσεις πρέπει να αναγγέλλονται εγγράφως στον διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας εντός της προθεσμίας που ορίζεται από το πτωχευτικό δικαστήριο με την απόφαση έναρξης της διαδικασίας, με αναφορά της αιτίας και του ύψους της απαίτησης και με την υποβολή αντιγράφων των εγγράφων με τα οποία τεκμηριώνεται η απαίτηση (άρθρο 174 παράγραφος 1 πρώτη και δεύτερη περίοδος και άρθρο 174 παράγραφος 2 InsO). Ωστόσο, η απαίτηση εξετάζεται και σε περίπτωση εκπρόθεσμης αναγγελίας (άρθρο 177 InsO). Πρέπει να αναγγέλλονται όλες οι πτωχευτικές απαιτήσεις, ανεξάρτητα από το αν η υποκείμενη έννομη σχέση είναι αστικού ή δημόσιου δικαίου (όπως, για παράδειγμα, οι φορολογικές υποχρεώσεις).

Για τους αλλοδαπούς πιστωτές ισχύουν οι εξής ιδιαιτερότητες: Το άρθρο 55 του κανονισμού της ΕΕ για τις διαδικασίες αφερεγγυότητας ορίζει ότι οι αλλοδαποί πιστωτές μπορούν να αναγγέλλουν τις απαιτήσεις τους χρησιμοποιώντας τυποποιημένο σχετικό έντυπο. Οι απαιτήσεις μπορούν να αναγγέλλονται σε οποιαδήποτε επίσημη γλώσσα των θεσμικών οργάνων της Ένωσης. Ωστόσο, μπορεί να ζητηθεί από τον πιστωτή να προσκομίσει μετάφραση στην επίσημη γλώσσα του κράτους έναρξης της διαδικασίας ή σε άλλη γλώσσα την οποία το εν λόγω κράτος μέλος έχει δηλώσει ότι μπορεί να δεχθεί. Η αναγγελία των απαιτήσεων πρέπει να πραγματοποιείται κατά κανόνα εντός της προθεσμίας την οποία προβλέπει το δίκαιο του κράτους έναρξης της διαδικασίας. Σε περίπτωση αλλοδαπού πιστωτή, η προθεσμία αυτή δεν μπορεί να είναι μικρότερη από 30 ημέρες από τη δημοσίευση της έναρξης διαδικασίας αφερεγγυότητας στο μητρώο αφερεγγυότητας του κράτους έναρξης της διαδικασίας.

Ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας καταρτίζει πίνακα (Tabelle) που περιλαμβάνει κάθε αναγγελθείσα απαίτηση η οποία πληροί τις ελάχιστες απαιτήσεις νομότυπης αναγγελίας. Στο σημείο αυτό δεν εξετάζεται το περιεχόμενο. Η εξέλεξη των απαιτήσεων ως προς το ύψος και τη σειρά κατάταξης τους πραγματοποιείται την ημέρα που ορίστηκε για τον σκοπό αυτόν από το πτωχευτικό δικαστήριο (άρθρο 176 πρώτη περίοδος InsO). Αν την ημέρα που ορίστηκε για την εξέλεξη των απαιτήσεων δεν προβάλλει αντιρρήσεις ούτε ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας ούτε πτωχευτικός πιστωτής ή αν οι προβληθείσες αντιρρήσεις απορριφθούν, θεωρείται ότι η απαίτηση επαληθεύτηκε και ο πιστωτής συμμετέχει αναλογικά στο προϊόν της ρευστοποίησης της πτωχευτικής περιουσίας. Αντιρρήσεις του οφειλέτη δεν επηρεάζουν την επαλήθευση της απαίτησης (άρθρο 178 παράγραφος 1 δεύτερη περίοδος InsO),

αλλά έχουν ως αποτέλεσμα ότι, στην περίπτωση αυτή, μετά την παύση της διαδικασίας αφερεγγυότητας, ο πτωχευτικός πιστωτής δεν μπορεί να επιστεύσει εκτέλεση με βάση τον πίνακα αλλά πρέπει να ασκήσει αγωγή κατά του οφειλέτη της διαδικασίας αφερεγγυότητας (άρθρο 201 παράγραφος 2 πρώτη περίοδος InsO).

Από την άλλη, αν την ημέρα που ορίστηκε για την εξέλεξη των απαιτήσεων προβάλλει αντιρρήσεις ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας ή άλλος πιστωτής, επαφίεται στον πιστωτή να εγείρει αναγνωριστική αγωγή κατά αυτού που αμφισβήτησε την απαίτησή του (άρθρο 179 παράγραφος 1 InsO). Ωστόσο, στο προϊόν της ρευστοποίησης μπορεί να συμμετάσχει μόνο αν η ύπαρξη της απαίτησης αποδειχθεί τελεσίδικα στο πλαίσιο αναγνωριστικής δίκης (άρθρα 180 επ. InsO). Πριν από τη διανομή του προϊόντος της ρευστοποίησης, ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας πρέπει να καταρτίσει κατάλογο διανομής (Verteilungsverzeichnis) (άρθρο 188 InsO). Η άσκηση της αναγνωριστικής αγωγής πρέπει να αποδειχθεί εντός δύο εβδομάδων από τη δημοσίευση του καταλόγου διανομής (άρθρο 189 παράγραφος 1 InsO). Αν δεν συμβεί αυτό, η απαίτηση δεν λαμβάνεται υπόψη κατά τη διανομή του προϊόντος της ρευστοποίησης, ακόμη και αν στο μεταξύ η απαίτηση βεβαιώθηκε τελεσίδικα (άρθρο 189 παράγραφος 3 InsO). Ωστόσο, αν τα αποδεικτικά στοιχεία προσκομιστούν εγκαίρως, το ποσό που αναλογεί στην απαίτηση παρακρατείται κατά τη διανομή για το διάστημα της εκκρεμοδικίας (άρθρο 189 παράγραφος 2 InsO). Σε περίπτωση τελεσίδικης απόρριψης της αναγνωριστικής αγωγής, το παρακρατηθέν ποσό διανέμεται στους υπόλοιπους πτωχευτικούς πιστωτές. Αν για την αμφισβητούμενη απαίτηση υπάρχει ήδη εκτελεστός τίτλος, με την άσκηση αγωγής δεν βαρύνεται ο αναγγέλλων πιστωτής αλλά αυτός που αμφισβήτη την απαίτηση (άρθρο 179 παράγραφος 2 InsO). Οι αποφάσεις δυνάμει των οποίων γίνεται δεκτή ως βάσιμη απαίτηση ή προσφυγή κατά απαίτησης δεν ισχύουν μόνο μεταξύ των διαδίκων, αλλά δεσμεύουν και τον διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας και όλους τους πτωχευτικούς πιστωτές (άρθρο 183 παράγραφος 1 InsO).

Αν πτωχευτικός πιστωτής δεν αναγγείλει την απαίτησή του στον πίνακα, δεν μπορεί να συμμετάσχει στο προϊόν της ρευστοποίησης ούτε μπορεί να επιδιώξει την ικανοποίηση της απαίτησής του με άλλον τρόπο (άρθρο 87 InsO). Καταψηφιστική αγωγή πληρωμής κατά του διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας απορρίπτεται ως απαράδεκτη.

13 Ποιοι είναι οι κανόνες που διέπουν τη διανομή του προϊόντος της ρευστοποίησης των περιουσιακών στοιχείων; Με ποιον τρόπο κατατάσσονται οι απαιτήσεις και τα δικαιώματα των πιστωτών;

Στον βαθμό που δεν προβλέπεται διαφορετικά σε σχέδιο αναδιοργάνωσης, ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας προβαίνει σε ρευστοποίηση του ενεργητικού της πτωχευτικής περιουσίας, προκειμένου να μετατρέψει την πτωχευτική περιουσία σε μετρητά χρήματα και να τα διανείμει στους πιστωτές. Ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας αποφασίζει κατά τη διακριτική του ευχέρεια τον τρόπο ρευστοποίησης, με σκοπό την επίτευξη όσο το δυνατόν μεγαλύτερου ποσού από τη ρευστοποίηση του ενεργητικού. Δυνατή είναι η εκποίηση της επιχείρησής του οφειλέτη ή επιμέρους εκμεταλλεύσεών του ως συνόλου, καθώς και η διάλυση της επιχείρησής και η μεμονωμένη εκποίηση των επιμέρους στοιχείων που αποτελούν την πτωχευτική περιουσία.

Πριν καταστεί δυνατή η διανομή του προϊόντος της ρευστοποίησης στους πτωχευτικούς πιστωτές, πρέπει πρώτα να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις των προνομιούχων πιστωτών και των ομαδικών πιστωτών. Η διανομή του προϊόντος της ρευστοποίησης γίνεται με βάση κατάλογο διανομής (άρθρο 188 InsO), ο οποίος καταρτίζεται από τον διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας με βάση τον πίνακα των αναγγελθεισών απαιτήσεων (άρθρο 175 InsO). Ο εν λόγω κατάλογος περιλαμβάνει υποχρεωτικά όλες τις πτωχευτικές απαιτήσεις οι οποίες πρέπει να ληφθούν υπόψη για τη διανομή. Ακολούθως, το προϊόν της ρευστοποίησης διανέμεται κατ' αναλογία στους πιστωτές με γνώμονα το ύψος της κάθε απαίτησης. Στην κατάταξη, μετά τους πτωχευτικούς πιστωτές, βρίσκονται οι πτωχευτικοί πιστωτές μειωμένης εξασφάλισης. Οι απαιτήσεις αυτών ικανοποιούνται μόνο εφόσον έχουν ικανοποιηθεί πλήρως όλοι οι πτωχευτικοί πιστωτές. Δεδομένου ότι οι πιθανότητες ικανοποίησής τους είναι περιορισμένες, οι εν λόγω πιστωτές υποχρεούνται να αναγγείλουν τις απαιτήσεις τους μόνο αν κληθούν ειδικά να το πράξουν από το πτωχευτικό δικαστήριο (άρθρο 174 παράγραφος 3 InsO).

Κατά κανόνα, η διανομή αρχίζει πριν από την ολοκλήρωση της ρευστοποίησης της πτωχευτικής περιουσίας. Ειδικότερα, όταν διαπιστώνεται ότι η πτωχευτική περιουσία περιλαμβάνει επαρκή μετρητά χρήματα, πραγματοποιούνται τμηματικές πληρωμές (άρθρο 187 παράγραφος 2 πρώτη περίοδος InsO). Μόλις ολοκληρωθεί η ρευστοποίηση πραγματοποιείται η τελική διανομή (άρθρο 196 παράγραφος 1 InsO). Αυτή προϋποθέτει την έγκριση του πτωχευτικού δικαστηρίου (άρθρο 196 παράγραφος 2 InsO). Εάν καταστεί δυνατή η πλήρης ικανοποίηση του συνόλου (συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων μειωμένης εξασφάλισης) των πτωχευτικών απαιτήσεων (γεγονός σπάνιο στην πράξη), ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας αποδίδει στον αφερέγγυο οφειλέτη το υπερβάλλον ποσό (άρθρο 199 πρώτη περίοδος InsO).

Αν πιστωτής διαθέτει δικαίωμα προνομιακής ικανοποίησης από στοιχείο της πτωχευτικής περιουσίας και το προϊόν της ρευστοποίησης αυτού δεν αρκεί για την πλήρη ικανοποίησή του, ο πιστωτής μπορεί να αναγγείλει στον πίνακα μια πρόσθετη προσωπική του απαίτηση, αλλά μόνο για το ποσό ως προς το οποίο δεν ικανοποιήθηκε. (Εναλλακτικά, μπορεί να παραιτηθεί από το προνόμιο και να αναγγείλει στον πίνακα τη συνολική προσωπική απαίτησή του κατά του οφειλέτη) (άρθρο 52 δεύτερη περίοδος InsO).

Αν τρίτος εκπληρώσει την απαίτηση εμπραγμάτως ασφαλισμένου πιστωτή κατά του οφειλέτη, δεν υποκαθίσταται αυτόματα στη θέση του ασφαλισμένου πιστωτή. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις προβλέπεται εκ του νόμου η μεταβίβαση της απαίτησης, η οποία μπορεί επίσης να συμφωνηθεί με δικαιοπραξία. Αυτή όμως δεν αποτελεί ιδιαιτερότητα της διαδικασίας αφερεγγυότητας, αλλά προκύπτει από τις γενικές διατάξεις. Αν ο πιστωτής, για παράδειγμα, είναι εμπραγμάτως ασφαλισμένος και δεν ικανοποιηθεί από τον οφειλέτη αλλά από τρίτο ο οποίος έχει εγγυηθεί την εκπλήρωση της οφειλής του αφερέγγυο οφειλέτη, η απαίτηση του πιστωτή κατά του οφειλέτη περιέρχεται στον εγγυητή δυνάμει εκ του νόμου μεταβίβασης απαίτησης [άρθρο 774 παράγραφος 1 πρώτη περίοδος του αστικού κώδικα (Bürgerliches Gesetzbuch – BGB)]. Όσον αφορά τα παρεπόμενα δικαιώματα που ασφαλίζουν την απαίτηση, όπως, για παράδειγμα, οι υποθήκες ή τα ενέχυρα, ο νόμος προβλέπει ρητά ότι αυτά περιέρχονται στον εγγυητή (άρθρα 412, 401 BGB). Τα μη παρεπόμενα δικαιώματα που ασφαλίζουν την απαίτηση, όπως, για παράδειγμα, η εξασφαλιστική εμπράγματη επιβάρυνση ακινήτου, δεν περιέρχονται εκ του νόμου στον εγγυητή. Εντούτοις, πιστωτής με ενοχική αξίωση υποχρεούται, κατ' αναλογία, βάσει των άρθρων 412 και 401 BGB, να μεταβιβάσει τις μη παρεπόμενες ασφάλειες στον εγγυητή, εφόσον δεν έχει συμφωνηθεί κάτι διαφορετικό μεταξύ των συμβαλλομένων. Ο εγγυητής υποκαθίσταται ακολούθως στη θέση του πιστωτή που διαθέτει εμπράγματη ασφάλεια.

14 Ποιες είναι οι προϋποθέσεις και τα αποτελέσματα της περάτωσης της διαδικασίας αφερεγγυότητας (ιδίως διά πτωχευτικού συμβιβασμού);

Συνήθης διαδικασία

Μετά την ολοκλήρωση της τελικής διανομής παύει αυτεπαγγέλτως η διαδικασία αφερεγγυότητας (άρθρο 200 παράγραφος 1 InsO). Η απόφαση για την παύση δημοσιοποιείται. Με την παύση της διαδικασίας αφερεγγυότητας ο οφειλέτης ανακτά την εξουσία διαχείρισης και διάθεσης των στοιχείων της πτωχευτικής περιουσίας.

Μετά την παύση της διαδικασίας αφερεγγυότητας, οι πτωχευτικοί πιστωτές μπορούν πλέον, καταρχήν χωρίς περιορισμό, να διεκδικήσουν την ικανοποίηση των υπολειπόμενων απαιτήσεών τους έναντι του οφειλέτη, δεδομένου ότι η απαίτηση αποσβέννυται μόνο μέχρι το καταβληθέν ποσό. Ως προς την αναγκαστική είσπραξη του ανεξόφλητου μέρους της απαίτησης, το άρθρο 201 παράγραφος 2 του InsO ορίζει ότι οι πτωχευτικοί πιστωτές μπορούν να επιστεύσουν αναγκαστική εκτέλεση βάσει της καταχώρισης στον πίνακα όπως θα έπρατταν βάσει εκτελεστής απόφασης κατά του οφειλέτη, εφόσον η απαίτηση επαληθεύτηκε και δεν αμφισβητήθηκε από τον οφειλέτη την ημερομηνία της εξέλεξης. Όπως προκύπτει από την εξ αντιδιαστολής ερμηνεία του άρθρου 201 παράγραφος 2 του InsO, στις υπόλοιπες περιπτώσεις, ο πιστωτής πρέπει να εγείρει την αξίωσή του με αγωγή κατά του οφειλέτη.

Εξαιρέση ισχύει για τα φυσικά πρόσωπα. Τα πρόσωπα αυτά έχουν τη δυνατότητα να ζητήσουν την έναρξη διαδικασίας απαλλαγής από τις υπολειπόμενες οφειλές (Restschuldbefreiung), σύμφωνα με το άρθρο 201 παράγραφος 3 και τα άρθρα 286 επ. του InsO. Απαλλαγή από τις υπολειπόμενες οφειλές μπορεί

να χορηγηθεί έπειτα από περίοδο καλόπιστης συμπεριφοράς καταρχήν τριών ετών, κατά την οποία ο οφειλέτης πρέπει να εκχωρεί όλα τα κατασχετά έσοδά του σε καταπιστευματούχο (Treuhand). Η απαλλαγή ενεργεί έναντι όλων των πτωχευτικών πιστωτών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που δεν είχαν αναγγείλει τις απαιτήσεις τους (άρθρο 301 παράγραφος 1 InsO). Αυτό σημαίνει ότι οι πτωχευτικοί πιστωτές χάνουν οριστικά τη δυνατότητα αναγκαστικής είσπραξης των απαιτήσεών τους κατά του οφειλέτη (εξαιρούνται οι αναφερόμενες στο άρθρο 302 InsO απαιτήσεις που εξαιρούνται από την απαλλαγή από τις υπολειπόμενες οφειλές).

Τα νομικά πρόσωπα που έχουν υπαχθεί σε διαδικασία αφερεγγυότητας και τα οποία δεν διαθέτουν πλέον περιουσία διαγράφονται αυτεπαγγέλτως από το εμπορικό μητρώο και παύουν να υφίστανται.

Διαδικασία εφαρμογής σχεδίου αναδιοργάνωσης

Η διαδικασία εφαρμογής σχεδίου αναδιοργάνωσης παρέχει τη δυνατότητα στους προνομιούχους πιστωτές και τους πτωχευτικούς πιστωτές να ρυθμίσουν κατά τρόπο αυτόνομο τον τρόπο ρευστοποίησης της πτωχευτικής περιουσίας, τη διανομή της στους συμμετέχοντες στο σχέδιο πιστωτές, την εξέλιξη της διαδικασίας και την ευθύνη του οφειλέτη μετά την περάτωση της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Αυτό επιτυγχάνεται με την εκπόνηση σχεδίου αναδιοργάνωσης που μπορεί να παρεκκλίνει από τις διατάξεις του πτωχευτικού κώδικα (άρθρο 217 παράγραφος 1 πρώτη περίοδος InsO). Η διαδικασία εφαρμογής σχεδίου αναδιοργάνωσης δεν πρέπει να ταυτίζεται με την εξυγίανση. Η εφαρμογή σχεδίου αναδιοργάνωσης έχει μεν κεντρικό ρόλο σε κάθε προσπάθεια εξυγίανσης επιχείρησης, πλην όμως σχέδιο αναδιοργάνωσης μπορεί να εκπονηθεί και ως βάση για την εκκαθάριση επιχείρησης, για παράδειγμα, για τη ρύθμιση της ρευστοποίησης της πτωχευτικής περιουσίας και της διανομής της στους συμμετέχοντες κατά τρόπο που παρεκκλίνει από τις διατάξεις του πτωχευτικού κώδικα.

Πέρα από τη δυνατότητα απαλλαγής από τις υπολειπόμενες οφειλές, το σχέδιο αναδιοργάνωσης παρέχει για τον οφειλέτη ένα σημαντικό μέσο για την παράκαμψη των κωλυσιεργούντων πιστωτών με απόφαση της πλειοψηφίας. Το άρθρο 245 του InsO προβλέπει ότι η έγκριση ομάδας που συμμετέχει στην ψηφοφορία θεωρείται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, παρασχεθείσα ακόμη και αν δεν έχουν επιτευχθεί οι αναγκαίες πλειοψηφίες.

Δικαίωμα υποβολής σχεδίου αναδιοργάνωσης έχουν τόσο ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας όσο και ο οφειλέτης (άρθρο 218 παράγραφος 1 πρώτη περίοδος InsO). Το σχέδιο αναδιοργάνωσης αποτελείται από ένα περιγραφικό μέρος (darstellender Teil) και ένα διαπλαστικό μέρος (gestaltender Teil) (άρθρο 219 πρώτη περίοδος InsO). Στο περιγραφικό μέρος παρουσιάζονται τα μέτρα που έχουν ληφθεί μετά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας, καθώς και τα μέτρα που πρόκειται ακόμη να ληφθούν, προκειμένου να δημιουργηθεί η βάση για τη σχεδιαζόμενη διαμόρφωση των δικαιωμάτων των συμμετεχόντων (άρθρο 220 παράγραφος 1 InsO). Στο διαπλαστικό μέρος του σχεδίου αναδιοργάνωσης καθορίζεται πώς πρέπει να μεταβληθεί μέσω του σχεδίου η νομική θέση κάθε συμμετέχοντος (άρθρο 221 πρώτη περίοδος InsO). Σύμφωνα με το άρθρο 217 δεύτερη περίοδος του InsO, αν ο οφειλέτης δεν είναι φυσικό πρόσωπο, στο σχέδιο αναδιοργάνωσης μπορούν να συμπεριληφθούν και δικαιώματα συμμετοχής στον οφειλέτη. Το άρθρο 225a παράγραφος 2 InsO επιτρέπει την κεφαλαιοποίηση οφειλών (debt to equity swap) με σκοπό τη μετατροπή απαιτήσεων πιστωτών σε δικαιώματα συμμετοχής εταιρικού δικαίου στον οφειλέτη. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει ο μηχανισμός ψηφοφορίας που προβλέπεται στα άρθρα 243 επ. InsO. Στο διαπλαστικό μέρος του σχεδίου αναδιοργάνωσης προβλέπεται ο σχηματισμός καταρχάς διαφόρων ομάδων. Το σχέδιο αναδιοργάνωσης γίνεται δεκτό μόνο αν, σε κάθε ομάδα, το σχέδιο εγκριθεί από την πλειοψηφία των ψηφισάντων πιστωτών (πλειοψηφία προσώπων) και το άθροισμα των απαιτήσεων των πιστωτών που ενέκριναν το σχέδιο είναι μεγαλύτερο από το μισό του αθροίσματος των απαιτήσεων των ψηφισάντων πιστωτών (πλειοψηφία ποσού). Ωστόσο, ο νόμος προβλέπει ότι, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, η έγκριση ομάδας που συμμετέχει στην ψηφοφορία θα θεωρείται, κατά πλάσμα, παρασχεθείσα, ακόμη και αν δεν έχουν επιτευχθεί οι αναγκαίες πλειοψηφίες (άρθρο 245 InsO). Σκοπός της εν λόγω αποκαλούμενης απαγόρευσης κωλυσιεργίας (Obstruktionsverbot) είναι να αποτρέπεται η ματαίωση του σχεδίου εκ μέρους μεμονωμένων πιστωτών ή εταιρών. Σύμφωνα με το άρθρο 247 του InsO, χρειάζεται η έγκριση του σχεδίου και από τον οφειλέτη. Ωστόσο, οι τυχόν αντιρρήσεις του δεν λαμβάνονται υπόψη εάν αναμένεται ότι το σχέδιο δεν θα χειροτερεύσει τη θέση του οφειλέτη σε σύγκριση με τη θέση στην οποία θα βρισκόταν χωρίς το σχέδιο και εφόσον κανένας πιστωτής δεν λαμβάνει οικονομική αξία που υπερβαίνει το ποσό της συνολικής απαίτησής του.

Μετά την αποδοχή του σχεδίου αναδιοργάνωσης από τους συμμετέχοντες και την έγκρισή του από τον οφειλέτη, ακολουθεί η επικύρωσή του από το πτωχευτικό δικαστήριο. Το δικαστήριο επικυρώνει το σχέδιο αναδιοργάνωσης εφόσον τηρήθηκαν όλες οι ουσιώδεις διαδικαστικές διατάξεις και δεν υποβλήθηκε αίτηση πιστωτή ή εταιρού με την οποία αυτός να ισχυρίζεται ότι με το σχέδιο θα περιέλθει σε χειρότερη θέση από εκείνη στην οποία θα βρισκόταν χωρίς το σχέδιο (άρθρο 251 InsO). Για να αποτραπεί η αποτυχία του σχεδίου λόγω τέτοιων αντιρρήσεων, μπορεί, στο διαπλαστικό μέρος του σχεδίου, να προβλέπονται μέσα αποκατάστασης για την περίπτωση που συμμετέχων αποδείξει χειρότερηση της θέσης του (άρθρο 251 παράγραφος 3 InsO).

Η απόφαση επικύρωσης του σχεδίου μπορεί να προσβληθεί μόνο υπό περιορισμούς (άρθρο 253 InsO).

Με την τελεσιδικία της απόφασης που επικυρώνει το σχέδιο και εφόσον το σχέδιο δεν προβλέπει άλλως, η διαδικασία αφερεγγυότητας περατώνεται από το πτωχευτικό δικαστήριο (άρθρο 258 παράγραφος 1 InsO). Ο οφειλέτης αναλαμβάνει πάλι την εξουσία διάθεσης της περιουσίας του. Με την τελεσιδικία της απόφασης επικύρωσης του σχεδίου αναδιοργάνωσης επέρχονται όλα τα αποτελέσματα που καθορίζονται στο διαπλαστικό μέρος του σχεδίου υπέρ και κατά όλων των συμμετεχόντων, ανεξάρτητα από το αν έχουν αναγγείλει τις απαιτήσεις τους ως πτωχευτικοί πιστωτές ή αν έχουν προβάλει αντιρρήσεις ως συμμετέχοντες κατά του σχεδίου αναδιοργάνωσης (άρθρο 254b InsO). Αυτό σημαίνει ότι προβλεπόμενη στο σχέδιο αναδιοργάνωσης άφεση χρέους, χορήγηση προθεσμίας πληρωμής κ.λπ. αναπτύσσει αποτελέσματα αυτοδικαίως, χωρίς να χρειάζεται ξεχωριστή δήλωση βούλησης (άρθρο 254a παράγραφος 1 InsO). Τα δικαιώματα των πτωχευτικών πιστωτών κατά τρίτων δεν θίγονται καταρχήν από το σχέδιο αναδιοργάνωσης. Εξαιρέση υφίσταται — εφόσον προβλέπεται από το σχέδιο — για τις λεγόμενες ενδοομιλικές εγγυήσεις τρίτου (gruppeninterne Drittsicherheiten) που έχουν παρασχεθεί στον πιστωτή από εταιρεία συνδεδεμένη με τον οφειλέτη κατά την έννοια του άρθρου 15 του νόμου για τις ανώνυμες εταιρείες (Aktiengesetz – AktG) (π.χ. από θυγατρική του) (άρθρο 217 παράγραφος 2, άρθρο 223a InsO).

Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι ο οφειλέτης θα ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του που προβλέπονται στο σχέδιο αναδιοργάνωσης, μπορεί να προβλέπεται η εποπτεία του οφειλέτη από τον διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Στην περίπτωση αυτή και για χρονικό διάστημα της εποπτείας, ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας πρέπει να ενημερώνει ετησίως την επιτροπή των πιστωτών, εφόσον έχει οριστεί τέτοια, και το δικαστήριο για την πορεία του σχεδίου και τις προοπτικές εκπλήρωσής του (άρθρο 261 παράγραφος 2 πρώτη περίοδος InsO).

Ανεξάρτητα από την επιβολή εποπτείας, η αποκαλούμενη ρήτρα αναβίωσης (Wiederauflebensklausel) που προβλέπεται στο άρθρο 255 του InsO διασφαλίζει την εκπλήρωση του σχεδίου από τον οφειλέτη. Αν με βάση το διαπλαστικό μέρος του σχεδίου αναδιοργάνωσης χορηγηθεί προθεσμία πληρωμής ή μερική άφεση απαιτήσεων πτωχευτικών πιστωτών, η παραπάνω διάταξη ορίζει ότι η προθεσμία πληρωμής ή η άφεση παύει να δεσμεύει πιστωτή έναντι του οποίου ο οφειλέτης τελεί σε σημαντική υστέρηση ως προς την εκπλήρωση του σχεδίου (άρθρο 255 παράγραφος 1 InsO). Το ίδιο ισχύει για όλους τους πτωχευτικούς πιστωτές αν κατά το στάδιο εκπλήρωσης του σχεδίου αρχίσει νέα διαδικασία αφερεγγυότητας επί της περιουσίας του οφειλέτη (άρθρο 255 παράγραφος 2 InsO). Οι πτωχευτικοί πιστωτές των οποίων οι απαιτήσεις επαληθεύτηκαν και δεν αμφισβητήθηκαν από τον οφειλέτη την ημερομηνία εξέλεξης μπορούν να επιστεφούν εκτέλεση κατά του οφειλέτη με βάση την τελεσιδικία απόφαση επικύρωσης του σχεδίου αναδιοργάνωσης σε συνδυασμό με την καταχώριση στον πίνακα, όπως θα έπρατταν βάσει εκτελεστής απόφασης κατά του οφειλέτη (άρθρο 257 παράγραφος 1 πρώτη περίοδος InsO).

Αν το σχέδιο αναδιοργάνωσης αποτελεί τη βάση για εξυγίανση της επιχείρησης, συχνά απαιτούνται νέες πιστώσεις. Για τη διασφάλιση των συναφών νέων δανειστών, μπορεί να προβλέπεται στο διαπλαστικό μέρος του σχεδίου αναδιοργάνωσης πλαίσιο για την παροχή πιστώσεων (άρθρο 264 InsO). Εφόσον η

απαιτήση του νέου δανειστή πληροί τους όρους του εν λόγω πλαισίου, η συμφωνία του πλαισίου αυτού έχει ως αποτέλεσμα να έχει ο νέος δανειστής προτεραιότητα έναντι των πτωχευτικών πιστωτών σε περίπτωση νέας διαδικασίας αφερεγγυότητας.

Η διαδικασία εφαρμογής σχεδίου αναδιοργάνωσης δίνει τη δυνατότητα στον οφειλέτη να απαλλαγεί από τις υπόλοιπες οφειλές του ανεξάρτητα από τη διαδικασία απαλλαγής από τις υπολειπόμενες οφειλές που περιγράφεται παραπάνω. Ο κώδικας ορίζει ότι οφειλέτης που ικανοποίησε τους πιστωτές του όπως ορίζει το σχέδιο αναδιοργάνωσης (υπό την επιφύλαξη τυχόν αποκλίνουσας πρόβλεψης στο σχέδιο αναδιοργάνωσης) απαλλάσσεται από τις υπόλοιπες υποχρεώσεις του έναντι των πιστωτών του (άρθρο 227 παράγραφος 1 InsO).

15 Ποια είναι τα δικαιώματα των πιστωτών μετά την περάτωση της διαδικασίας αφερεγγυότητας;

Για τα δικαιώματα των πιστωτών μετά την περάτωση της διαδικασίας αφερεγγυότητας, βλ. αναλυτική απάντηση υπό την ερώτηση «Ποιες είναι οι προϋποθέσεις και τα αποτελέσματα της περάτωσης της διαδικασίας αφερεγγυότητας (ιδίως διά πτωχευτικού συμβιβασμού);»

16 Πού καταλογίζονται το κόστος και οι δαπάνες της διαδικασίας αφερεγγυότητας;

Τα έξοδα της διαδικασίας αφερεγγυότητας βαρύνουν, κατά το γερμανικό δίκαιο, την πτωχευτική περιουσία και προηγούνται των απαιτήσεων των πτωχευτικών πιστωτών ως ομαδικές απαιτήσεις (άρθρο 53 InsO). Σύμφωνα με το άρθρο 54 InsO, στα έξοδα της διαδικασίας αφερεγγυότητας περιλαμβάνονται τόσο τα δικαστικά έξοδα για τη διαδικασία αφερεγγυότητας όσο και οι αμοιβές και τα έξοδα του προσωρινού διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας, του διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας και των μελών της επιτροπής πιστωτών.

17 Ποιοι είναι οι κανόνες που άπτονται της ακυρότητας, της ακυρώσεως ή του ανενεργού των επιβλαβών για όλους τους πιστωτές δικαιοπραξιών;

Για την αποτροπή τυχόν βλάβης των πιστωτών, η απόκτηση στοιχείων της πτωχευτικής περιουσίας μετά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας είναι καταρχήν ανίσχυρη, ενώ η απόκτηση πριν από την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας στοιχείων τα οποία μετά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας θα ανήκαν στην πτωχευτική περιουσία είναι καταρχήν ισχυρή, μπορεί, ωστόσο, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να ανακληθεί. Δεδομένου ότι με την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας η εξουσία διάθεσης του οφειλέτη περιέρχεται στον διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας, οι πράξεις διάθεσης του οφειλέτη επί στοιχείου της πτωχευτικής περιουσίας μετά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας είναι καταρχήν απολύτως ανίσχυρες (με σημαντικότερη εξαίρεση την καλόπιστη απόκτηση ακινήτου, η οποία όμως είναι ακυρώσιμη) (άρθρο 81 παράγραφος 1 πρώτη περίοδος InsO). Επιπλέον, δεν είναι δυνατή η κτήση δικαιώματος επί στοιχείου της πτωχευτικής περιουσίας αν ο οφειλέτης έχει διαθέσει το εν λόγω στοιχείο της πτωχευτικής περιουσίας ήδη πριν από την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας, αλλά το αποτέλεσμα της πράξης διάθεσης επήλθε μετά την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας (άρθρο 91 παράγραφος 1 InsO) (με σημαντικότερη εξαίρεση την απόκτηση ακινήτου, άρθρο 91 παράγραφος 2 InsO). Επιπλέον, δικαιώματα ασφάλειας που αποκτήθηκαν με αναγκαστική εκτέλεση τον τελευταίο μήνα πριν από την υποβολή της αίτησης ή αργότερα καθίστανται ανίσχυρα με την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας (άρθρο 88 παράγραφος 1 InsO).

Όπως προκύπτει από τα άρθρα 129 επ. InsO, η απόκτηση στοιχείου της πτωχευτικής περιουσίας πριν από την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας, σε αντίθεση με την απόκτηση μετά την έναρξη της διαδικασίας, είναι μεν καταρχήν ισχυρή, ωστόσο μπορεί, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να ανακληθεί. Αυτό το δικαίωμα πτωχευτικής ανάκλησης των δικαιοπραξιών του οφειλέτη έχει καθοριστική σημασία για τη λειτουργία του δικαίου αφερεγγυότητας, δεδομένου ότι παρέχει τη δυνατότητα στον διαχειριστή της διαδικασίας αφερεγγυότητας να έχει πρόσβαση στις εκροές από τα περιουσιακά στοιχεία του οφειλέτη που έλαβαν χώρα πριν από την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας. Η πτωχευτική ανάκληση χρησιμεύει καθοριστικά στην αύξηση της πτωχευτικής περιουσίας και συμβάλλει σημαντικά ώστε το δίκαιο της αφερεγγυότητας να μπορεί να ανταποκριθεί στην αποστολή του για ίση ικανοποίηση των πιστωτών στο πλαίσιο μιας ρυθμισμένης διαδικασίας και για αποτροπή της προνομιακής ικανοποίησης συγκεκριμένων πιστωτών. Αν ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας εγείρει επιτυχώς αξίωση ανάκλησης, ο ωφεληθείς από την ανακληθείσα πράξη υποχρεούται να επιστρέψει ό,τι αφαιρέθηκε από την περιουσία του αφερέγγυου οφειλέτη μέσω της ανακληθείσας πράξης. Αν η εν λόγω επιστροφή δεν είναι εφικτή σε είδος, πρέπει να καταβάλει αποζημίωση. Ο διαχειριστής της διαδικασίας αφερεγγυότητας μπορεί να αξιώσει την επιστροφή με αγωγή, καθώς και να αντιτάξει την αξίωση επιστροφής ως ένσταση έναντι τυχόν αντίθετων δικαιωμάτων πιστωτή. Αν ο λήπτης ακυρώσιμης παροχής επιστρέψει την παροχή που έλαβε, τυχόν συναφείς ανταξιώσεις του λήπτη αναβιώνουν (άρθρο 144 InsO).

Προϋπόθεση της ανάκλησης είναι να έχει επέλθει ζημία των πτωχευτικών πιστωτών μέσω πράξης που τελέστηκε πριν από την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας (άρθρο 129 InsO) και να συντρέχει ένας από τους λόγους ανάκλησης που προβλέπονται στα άρθρα 130 έως 136 InsO). Αντικείμενο ανάκλησης μπορεί να αποτελέσει κάθε νομική πράξη, δηλαδή κάθε συμπεριφορά (συμπεριλαμβανομένης της παράλειψης, άρθρο 129 παράγραφος 2 InsO) που παράγει έννομα αποτελέσματα (Ομοσπονδιακό Ανώτατο Δικαστήριο, απόφαση της 12ης Φεβρουαρίου 2004 — IX ZR 98/03 — σκέψη 12). Στο μέτρο που δεν ορίζεται διαφορετικά στον νόμο, δεν έχει σημασία αν η νομική πράξη πραγματοποιήθηκε από τον οφειλέτη. Επιπλέον, δεν έχει σημασία αν πρόκειται για δικαιοπρακτικό ή νόμιμο αποτέλεσμα (Ομοσπονδιακό Ανώτατο Δικαστήριο, απόφαση της 7ης Μαΐου 2013 — IX ZR 191/12 — σκέψη 6).

Λόγο ανάκλησης δικαιοπραξίας θεμελιώνουν ιδίως:

οι χαριστικές παροχές του οφειλέτη, εκτός εάν πραγματοποιήθηκαν τουλάχιστον τέσσερα έτη πριν από την υποβολή της αίτησης για έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας (άρθρο 134 InsO)

οι νομικές πράξεις στις οποίες προέβη ο οφειλέτης κατά τα τελευταία δέκα έτη πριν από την υποβολή της αίτησης για την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας με πρόθεση να ζημιώσει τους πιστωτές του, εφόσον ο καθ' ου η πτωχευτική ανάκληση γνώριζε την πρόθεση του οφειλέτη (άρθρο 133 InsO). Το εν λόγω χρονικό διάστημα περιορίζεται σε τέσσερα μόνο έτη αν με την οικεία νομική πράξη κατέστη δυνατή η χορήγηση ασφάλειας ή ικανοποίησης στον αντισυμβαλλόμενο·

οι νομικές πράξεις στις οποίες προέβη ο οφειλέτης κατά τους τελευταίους τρεις μήνες πριν από την υποβολή της αίτησης για έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας και οι οποίες ζημίωσαν άμεσα τους πιστωτές, εφόσον ο οφειλέτης τελούσε ήδη σε αδυναμία πληρωμών και ο καθ' ου η πτωχευτική ανάκληση το γνώριζε (άρθρο 132 παράγραφος 1 σημείο 1 InsO)·

οι νομικές πράξεις με τις οποίες χορηγήθηκε σε πτωχευτικό πιστωτή ασφάλεια ή ικανοποίηση για την οποία δεν είχε αξίωση, υπό την προϋπόθεση ότι η πράξη έλαβε χώρα τον τελευταίο μήνα πριν από την υποβολή της αίτησης για έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας (άρθρο 131 παράγραφος 1 σημείο 1 InsO)·

οι νομικές πράξεις με τις οποίες χορηγήθηκε σε πτωχευτικό πιστωτή ασφάλεια ή ικανοποίηση για την οποία δεν είχε αξίωση, υπό την προϋπόθεση ότι η πράξη έλαβε χώρα τους τελευταίους τρεις μήνες πριν από την υποβολή της αίτησης για έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας και ότι ο οφειλέτης τελούσε κατά τον χρόνο της πράξης σε αδυναμία πληρωμών και ο καθ' ου η πτωχευτική ανάκληση το γνώριζε (άρθρο 130 παράγραφος 1 σημείο 1 InsO).

Επιπλέον, στις ανωτέρω περιπτώσεις ενδέχεται να συντρέχει ποινική ευθύνη τόσο του οφειλέτη όσο και του ωφεληθέντος πιστωτή [άρθρα 283 έως 283d του ποινικού κώδικα (Strafgesetzbuch)].

Διαδικασία αφερεγγυότητας καταναλωτών

Η διαδικασία αφερεγγυότητας καταναλωτών (Verbraucherinsolvenzverfahren) ισχύει για τα φυσικά πρόσωπα τα οποία δεν ασκούν ή δεν έχουν ασκήσει ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα και για τα πρόσωπα τα οποία έχουν μεν ασκήσει ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, αλλά οι περιουσιακές τους σχέσεις είναι σαφείς και δεν υφίστανται εναντίον τους απαιτήσεις από σχέση εργασίας (άρθρο 304 παράγραφος 1 πρώτη περίοδος InsO). Σε αντίθεση με τη συνήθη διαδικασία αφερεγγυότητας, το επίκεντρο της διαδικασίας αφερεγγυότητας καταναλωτών δεν είναι στην πράξη η ρευστοποίηση της περιουσίας, αλλά η απαλλαγή του καταναλωτή από τα χρέη.

Ιδιαιτερότητες σε σχέση με τη συνήθη διαδικασία υπάρχουν κυρίως όταν την αίτηση έχει υποβάλει (και) ο οφειλέτης. Στην περίπτωση αυτή, της απόφασης σχετικά με την έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας προηγείται ένα εξωδικαστικό στάδιο, το οποίο αποσκοπεί στην επίτευξη συμφωνίας με τους πιστωτές σχετικά με τη διευθέτηση των οφειλών στη βάση ενός σχεδίου (άρθρο 305 παράγραφος 1 σημείο 1 InsO). Αν δεν καταστεί δυνατή η επίτευξη εξωδικαστικής συμφωνίας, ο οφειλέτης μπορεί να υποβάλει αίτηση για έναρξη της διαδικασίας αφερεγγυότητας.

Ακολουθεί ένα στάδιο κατά το οποίο η διαδικασία έναρξης αναστέλλεται και το πτωχευτικό δικαστήριο παρέχει στους πιστωτές τη δυνατότητα να συμφωνήσουν με τον οφειλέτη ένα σχέδιο διευθέτησης των οφειλών του (Schuldenbereinigungsplan). Σε περίπτωση επίτευξης σχεδίου διευθέτησης των οφειλών, οι απαιτήσεις των πιστωτών διαμορφώνονται όπως προβλέπεται στο εν λόγω σχέδιο, το οποίο είναι εκτελεστό όπως ένας δικαστικός συμβιβασμός (Prozessvergleich) (άρθρο 308 παράγραφος 1 δεύτερη περίοδος InsO). Οι αιτήσεις έναρξης της διαδικασίας αφερεγγυότητας και απαλλαγής από τις υπολειπόμενες οφειλές λογίζονται ως ανακληθείσες (άρθρο 308 παράγραφος 2 InsO). Σε περίπτωση μη επίτευξης συμφωνίας επί σχεδίου διευθέτησης των οφειλών, η διαδικασία έναρξης κινείται εκ νέου.

Τελευταία επικαιροποίηση: 08/09/2023

Την έκδοση αυτής της σελίδας στην εθνική γλώσσα διαχειρίζεται ο αντίστοιχος αρμόδιος επαφής του ΕΔΔ. Οι μεταφράσεις έχουν γίνει από την αρμόδια υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι τυχόν αλλαγές που επιφέρει η αρμόδια εθνική αρχή στο πρωτότυπο ενδέχεται να μην έχουν περιληφθεί ακόμα στις μεταφράσεις. Η Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο δεν αναλαμβάνουν καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Βλ. την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου για τους κανόνες πνευματικής ιδιοκτησίας που ισχύουν στο κράτος μέλος που είναι αρμόδιο για την παρούσα σελίδα.